

Aanvullend onderzoek ecologie ten behoeve van herinrichting golfterrein en aangrenzende berm A2

Oktober 2023

Colofon

Titel: Aanvullend onderzoek ecologie
Subtitel: ten behoeve van herinrichting golfterrein en aangrenzende berm A2

Auteur: drs. T.P. Seip
Datum: 20-10-2023
Versie: 1.0 vrijgegeven

Opdrachtnemer: Tiko Seip Ecologisch Advies
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp

Opdrachtgever: Aveco de Bondt
t.a.v. Jeroen Hendriks

Tiko Seip
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp

Tel: 0031-641209564
E-mail: tikoseip@gmail.com

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Locatie	5
1.3 Activiteiten	6
2. Methode	7
2.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	7
2.2 Vleermuizen	7
2.3 Grondgebonden zoogdieren	8
3. Resultaten	9
3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	9
3.2 Vleermuizen	9
3.3 Grondgebonden zoogdieren	9
4. Conclusie	10
4.1 Effecten	10
Vogels met jaarrond beschermde nesten	10
Vleermuizen	10
Grondgebonden zoogdieren	10
4.2 Vervolgstappen	10
Aanvraag ontheffing of vergunning	10
Maatregelen	10
Bronnen	12
Bijlage 1: Natuurtoets: De Nieuwe Kern – Quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming (Tauw, 2021)	13
Bijlage 2: Nader onderzoek marterachtigen – Borchlandweg 6 te Duivendrecht (Habitus, 2022)	14

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In voorbereiding op de voorgenomen herinrichting van de Golfbaan aan de Borchlandweg 6 in Duivendrecht dienen diverse werkzaamheden te worden uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verwijderen van de bomen en struiken op het terrein.

Het Golfterrein valt binnen een ruimer gebied dat integraal zal worden ontwikkeld, onder de noemer: De Nieuwe Kern (DNK).

In het kader van deze ontwikkeling zijn binnen het plangebied van de Nieuwe Kern diverse onderzoeken uitgevoerd, waaronder een Natuurtoets (Tauw, 2021).

In deze natuurtoets is voor het gehele plangebied van DNK aangegeven voor welke soort(groep)en effecten kunnen worden uitgesloten en voor welke soort(groep)en aanvullend onderzoek nodig is. In de natuurtoets is per soortgroep op kaart aangegeven welke delen van het terrein nader moeten worden onderzocht.

Op basis van de natuurtoets blijkt dat binnen de bomen op het terrein van Borchland de volgende soortgroepen moeten worden onderzocht:

- **Vogels met jaarrond beschermde nesten:** roofvogelnesten in groenstrook langs A2 (figuur 3.5 in natuurtoets).
- **Vleermuizen:** verblijfplaatsen in bomen. In de omgeving zijn ook structuren aangewezen die mogelijk van cruciaal belang zijn als vliegroute en of foerageergebied, maar deze maken geen deel uit van het plangebied (figuur 3.4 in de natuurtoets).
- **Marterachtigen:** leefgebied en verblijfplaatsen in groenstrook langs A2 (boommarter, steenmarter, bunzing, wezel en hermelijn)(figuur 3.2 in de natuurtoets).

Om een beeld te krijgen van de benodigde onderzoeksinspanning voor de aanvullende onderzoeken welke conform de natuurtoets moeten worden uitgevoerd is de locatie op 15 december 2021 nagelopen door een ecooloog. Hierbij zijn de aanwezige gebouwen en de aanwezige bomen en bosschages apart nagelopen (Seip, 24-01-2022).

Op basis van deze visuele inspectie zijn locaties bepaald waar in 2022 aanvullend onderzoek moest plaatsvinden naar vleermuizen en naar vogels met jaarrond beschermde nesten. Deze locaties zijn weergegeven in figuur 2.

In 2023 is het plangebied, ten behoeve van geluidswering (geluidswal/geluidswand), uitgebreid met een strook langs de A2. De uitbreiding is in 2023 eerst visueel geïnspecteerd op potenties voor beschermde natuurwaarden. Op basis van deze inspectie is in de periode mei-september 2023 aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vliegroutes en verblijfplaatsen van vleermuizen in boomholten.

In de voorliggende rapportage worden de resultaten van de aanvullende onderzoeken naar vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten beschreven.

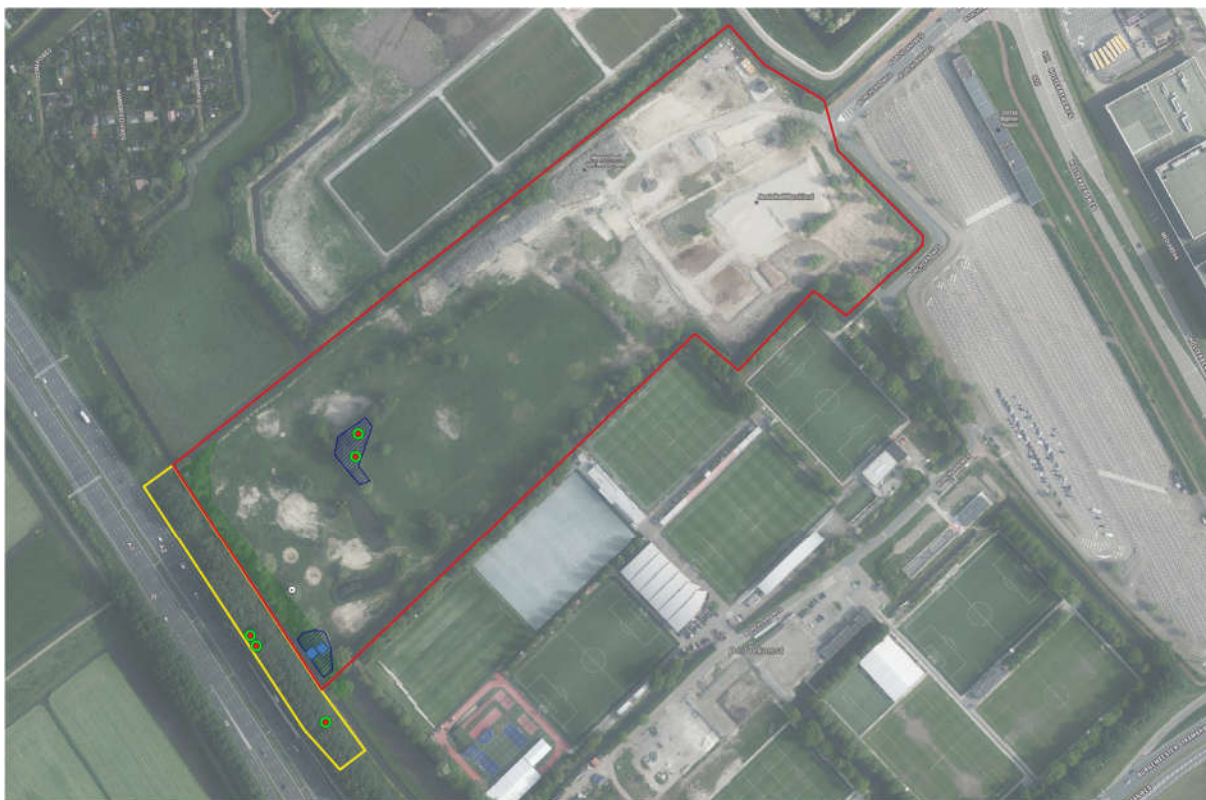
Het onderzoek naar grondgebonden zoogdieren wordt in de voorliggende rapportage samengevat en is in een separate rapportage in meer detail besproken (zie bijlage 2).

1.2 Locatie

Het plangebied betreft de bomen en struiken op het voormalige golfterrein van Borchland en de later toegevoegde bermstrook langs de A2. De contouren van deze plangebieden zijn weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Kaart met begrenzing van het oorspronkelijke projectgebied (rood omlijnd) en met de in 2023 nader onderzochte bermstrook langs de A2 (geel omlijnd).

Figuur 2: Kaart met nader onderzochte structuren: projectgebied (voormalige golfterrein=rood omlijnd en bermstrook A2 =geel omlijnd) met de bomen met geschikte holten (groen met rode stip), potentiële roofvogelnesten (blauwe vierkant), het onderzoeksgebied voor marterachtigen (groen gemarkeerde vlak) en de te hanteren bufferzone (blauw gearceerd).

1.3 Activiteiten

De voorgenomen activiteiten die in deze notitie worden beschouwd betreffen:

- Het verwijderen van bomen en struiken ten behoeve van het bouwrijp maken van het terrein.

2. Methode

In de onderstaande tekst wordt de gevolgde werkwijze per soortgroep weergegeven.

2.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied waren tijdens de visuele inspectie in december 2021 twee nesten aanwezig die mogelijk geschikt waren voor vogels met jaarrond beschermde nesten (zie figuur 2). Tijdens de visuele inspectie van de bomen binnen de bermstrook langs de A2 in april 2023 zijn geen aanvullende horsten aangetroffen.

In 2022 zijn in de periode van januari 2022 tot en met juli 2022 meerdere bezoeken uitgevoerd om te onderzoeken of de nesten nog worden gebruikt en zo ja door welke soort. Voor het onderzoek is het kennisdocument van de buizerd gevolgd (Bij12, 2017). De momenten waarop onderzoek naar aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten is verricht is weergegeven in tabel 1. Ook tijdens de onderzoeken naar andere soorten is gelet op activiteit van vogels met jaarrond beschermde nesten.

2.2 Vleermuizen

Het onderzoek naar zomer- en kraamverblijven van vleermuizen in de bomen op het voormalige golfterrein is uitgevoerd in de periode 15 mei-15 juli van 2022. Het onderzoek naar paarverblijven van vleermuizen op het voormalige golfterrein is uitgevoerd in de periode augustus tot en met september 2022.

Het onderzoek naar vliegroutes, zomer-, kraam- en paarverblijven van vleermuizen binnen de bermstrook langs de A2 is uitgevoerd in de periode 15 mei-15 september van 2023.

In tabel 1 zijn de data, onderzochte typen verblijfplaatsen en de weersomstandigheden bij de uitgevoerde onderzoeksronden aangegeven.

Het onderzoek is gericht op de aanwezigheid van zomer- kraam- en paarverblijven en vliegroutes van de volgende vleermuissoorten: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger (geen verblijfplaatsen), watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis.

Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Pettersson D240x en Batlogger M2 van Elekon) en een warmtebeeldcamera (FLIR SCION OTM266 en Infraray ZH38). Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het vleermuisprotocol van 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur).

Tabel 1: Overzichtstabel met de datum, tijd, onderzochte typen verblijfplaatsen en weersomstandigheden voor de uitgevoerde onderzoeksronden.

Datum	Tijd	Onderzoek naar	Onderzocht plangebied	Weer	Zon op/onder
03-02-2022	1000u-1130u	Vogels met jaarrond beschermde nesten	voormalig golfterrein	8°C, 5 Bft, bewolking 7/8, droog	0818u
09-03-2022	1100u-1330u	Vogels met jaarrond beschermde nesten	voormalig golfterrein	11°C, 3 Bft, bewolking 2/8, droog	0709u
18-05-2022	1500u-1700u	Vogels met jaarrond beschermde nesten	voormalig golfterrein	21°C, 3 Bft, bewolking 4/8, droog	2133u
28-05-2022	0228u-0528u	Vleermuizen (zomer- kraamverblijven)	voormalig golfterrein	12°C, 3 Bft,	0528u

Datum	Tijd	Onderzoek naar	Onderzocht plangebied	Weer	Zon op/onder
				bewolking 2/8, droog	
28-05-2022	0528u-0700u	Vogels met jaarrond beschermde nesten	voormalig golfterrein	14°C, 3 Bft, bewolking 2/8, droog	0528u
29-06-2022	0221u-0521u	Vleermuizen (zomer- kraamverblijven)	voormalig golfterrein	16°C, 3 Bft, bewolking 1/8, droog	0521u
19-08-2022	2220u-0020u	Vleermuizen (paarverblijven)	voormalig golfterrein	20°C, 2 Bft, bewolking 6/8, droog	2055u
08-09-2022	2200u-0000u	Vleermuizen (paarverblijven)	voormalig golfterrein	20°C, 2 Bft, bewolking 6/8, droog	2013u
27-04-2023	1200u-1500u	Visuele inspectie beschermde natuurwaarden	bermstrook A2	12°C, 3 Bft, bewolking 4/8, droog	
13-06-2023	0218u-0518u	Vleermuizen (zomer- kraamverblijven en vliegroutes)	bermstrook A2	19°C, 3 Bft, bewolking 4/8, droog	0518u
11-07-2023	2159u-0029u	Vleermuizen (zomer- kraamverblijven en vliegroutes)	bermstrook A2	20°C, 2 Bft, bewolking 5/8, droog	2159u
23-08-2023	2200u-0100u	Vleermuizen (paarverblijven en vliegroutes)	bermstrook A2	20°C, 2 Bft, bewolking 5/8, droog	2046u
12-09-2023	2003u-0000u	Vleermuizen (paarverblijven en vliegroutes)	bermstrook A2	20°C, 2 Bft, bewolking 8/8, droog, met lichte motregen tussen 2150u en 2210u	2003u

De onderzoeken zijn uitgevoerd door Tiko Seip. Tiko Seip is sinds 2007 werkzaam als ecooloog en heeft ruime ervaring met onderzoek naar vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten.

2.3 Grondgebonden zoogdieren

Het onderzoek naar grondgebonden zoogdieren, in het bijzonder marterachtigen, is uitgevoerd en gerapporteerd door Ecologisch adviesbureau Habitus.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van 13-12-2021 tot en met 09-03-2022. De meest geschikte landschapselementen zijn gedurende 12 weken middels sporenbuizen en cameravallen onderzocht. De onderzoeksmethode is nader omschreven in de onderzoeksrapportage (Habitus, 2022; bijlage 2).

3. Resultaten

3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Eén van de grote nesten (horsten) binnen het plangebied blijkt in gebruik door buizerd.

Tijdens de eerste paar bezoeken zijn enkele malen overvliegende buizerds waargenomen. Ook waren op 9 maart langdurig 2 buizerds boven het plangebied aanwezig. Er waren toen echter nog geen enkele tekenen van gebruik op en rond de nesten binnen het plangebied (geen uitwerpselen, veren, voedselresten onder de nesten en geen veren en nieuw nestmateriaal zichtbaar in de nesten) ook is er tijdens al deze bezoeken geen nest gebonden activiteit waargenomen (nestbouw, nestverdediging, duidelijk territoriumgedrag). Tijdens het bezoek op 18 mei waren echter duidelijk uitwerpselen onder het nest aanwezig. Bij nadere inspectie bleek dat er jonge buizerds op het nest aanwezig waren. Waarschijnlijk gaat het om een tweede broedpoging (gezien de late aanwezigheid van de jongen en het uitblijven van activiteit rond het nest tijdens de bezoeken in februari en maart) en is de eerste broedpoging (al dan niet succesvol) buiten het plangebied geweest.

Direct grenzend aan het plangebied loopt de A2 met aan weerszijde over grote lengte rijen met hoge bomen (hoofdzakelijk populier).

Op 29 juni 2022 is een deel van de bomen langs de A2 nabij het plangebied nagelopen op aanwezigheid van geschikte horsten voor buizerds. Hierbij zijn buiten het plangebied, binnen 200 meter van de buizerdhorst minimaal 2 geschikte horsten waargenomen welke dienst kunnen doen als broedlocatie voor buizerds.

3.2 Vleermuizen

Er zijn tijdens het onderzoek drie vleermuissoorten waargenomen. Het betreft: Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).

Er zijn binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied is daarmee uitgesloten.

De zone rond de bomen struiken op het terrein wordt incidenteel door enkele gewone dwergvleermuizen (2-3) en ruige dwergvleermuizen (1-2) gebruikt als foerageergebied. Hier zijn ook enkele malen kort foeragerende rosse vleermuis waargenomen. Er zijn geen belangrijke vliegroutes of foerageergebieden vastgesteld.

Langs de bermstrook langs de A2 zijn vrij regelmatig 1 á 2 foeragerende gewone dwergvleermuizen en soms een enkele ruige dwergvleermuis aanwezig. Er is hier enkele malen een passerende laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen. Er is geen sprake van een duidelijke vliegroute.

Het plangebied wordt echter wel diffuus gebruikt als verbinding tussen verblijfplaats en foerageergebieden van vleermuizen. Dit betreft met name de gewone- en de ruige dwergvleermuis, maar ook de laatvlieger is passerend waargenomen. Dit betekent dat er geen concrete vliegroutes zijn aangewezen, maar dat de verschillende groenstructuren in de omgeving wel dienst doen als foerageergebied en tevens van belang zijn als verbinding tussen de verschillende foerageergebieden.

3.3 Grondgebonden zoogdieren

Er zijn tijdens het onderzoek naar grondgebonden zoogdieren geen marterachtigen aangetroffen.

4. Conclusie

4.1 Effecten

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied is een buizerdhorst aanwezig. Het kappen van de boom met het buizerdhorst alsmede een zone met bomen daaromheen (zie blauw gearceerd vlak onder in figuur 1) leidt tot het verlies van één van de nestlocaties van het buizerdpaar.

De kap van de overige bomen (buiten de bufferzone rond het buizerdnest) binnen het plangebied leiden niet tot het verlies van beschermde nest- of verblijfplaatsen.

Vleermuizen

Er zijn binnen de te kappen bomen geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen zijn daarmee uitgesloten.

Het plangebied diffuus gebruikt als verbinding tussen verblijfplaats en foerageergebieden van vleermuizen. Door het diffuse gebruik zal het (tijdelijk) verwijderen van een enkele bomenrij niet leiden tot negatieve effecten, aangezien er een ruim aanbod aan alternatieven bestaat. Indien al het groen in de omgeving tegelijk wordt verwijderd kan dit echter wel leiden tot een tekort aan bereikbaar foeragegebied.

Verder kunnen werkzaamheden bij gebruik van nachtelijke verlichting leiden tot verstoring van foeragerende en passerende vleermuizen rond het plangebied.

Door het treffen van de juiste maatregelen kunnen negatieve effecten op vleermuizen worden voorkomen. Deze maatregelen worden in paragraaf 4.2 nader besproken.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is niet van belang voor marterachtigen (Habitat, 2022, bijlage 1). Effecten op marterachtigen kunnen daarmee worden uitgesloten.

4.2 Vervolgstappen

Aanvraag ontheffing of vergunning

Voor het kappen van de boom met de buizerdhorst en een bufferzone daaromheen (blauw gearceerd in figuur 1) is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig.

Op grond van de quickscan (Tauw, 2021) en het uitgevoerde aanvullende onderzoek kan worden vastgesteld dat de overige werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder overtreding van verbodsbepalingen. Mits de volgende maatregelen worden aangehouden hoeft voor het verwijderen van de overige bomen en struiken ((buiten de bufferzone rond het buizerdnest) geen ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Maatregelen

In aanvulling op de maatregelen zoals beschreven in de quickscan (Tauw, 2021) dienen de volgende maatregelen te worden getroffen om effecten op aanwezige fauna in (de omgeving van) het plangebied te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken:

- **Rekening houden met het broedseizoen:** Bij de uitvoer van werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels¹. In principe dienen werkzaamheden rond potentiële broedlocaties buiten de broedperiode te worden uitgevoerd. Indien dit niet mogelijk is dient voorafgaande aan werkzaamheden door een ter zake kundige op het gebied van broedvogels te worden gecontroleerd of binnen het plangebied en in de directe omgeving broedende vogels aanwezig zijn. Indien vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde vogelnesten niet kan worden uitgesloten de werkzaamheden te worden opgeschort tot de betreffende nesten zijn verlaten.
- **Handhaven groenstructuur in omgeving:** Met oog op het behoud van de huidige functionaliteit van het netwerk aan vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen en leefgebied voor algemene broedvogels is het van belang om de herinrichting van het gebied zodanig af te stemmen met de overige ruimtelijke ingrepen in de omgeving dat er te allen tijden een voldoende robuust netwerk aan vliegroutes en foerageergebieden beschikbaar blijft. Om dit te waarborgen dient de planning en fasering van de bomenkap te worden afgestemd met een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen en vogels.
- **Gebruik van gerichte verlichting:** Om verstoring van foeragerende of passerende vleermuizen of van vleermuisverblijven in de omgeving te voorkomen dient eventuele werkverlichting zodanig te worden gericht dat verhoogde lichtval op boomkronen en gebouwen in de omgeving wordt voorkomen.
- **Voorzichtig werken:** Tijdens de uitvoer van de werkzaamheden dient zodanig te worden gewerkt dat schade aan flora en fauna (zowel beschermd als onbeschermd) zo veel mogelijk wordt beperkt (zorgplicht). Dit houdt onder meer in dat:
 - Werkzaamheden aan beplanting richting te handhaven groenstructuren dienen te worden uitgevoerd zodat eventueel aanwezige dieren de gelegenheid hebben om weg te komen;
 - Bij de uitvoer van werkzaamheden schade aan te behouden vegetatie zo veel mogelijk dient te worden voorkomen.

¹ Globaal loopt het broedseizoen van 15 maart tot 15 augustus. Het gaat echter om in gebruik zijnde nesten, ongeacht de datum.

Bronnen

Habitus, 2022., Nader onderzoek marterachtigen – Borchlandweg 6 te Duivendrecht (bijlage 2).

Tauw, 2021., Natuurtoets: De Nieuwe Kern – Quicksan in het kader van de Wet natuurbescherming (bijlage 1),

Seip, T.P., 2022., Advies aangaande aanvullend fauna-onderzoek Golfbaan Duivendrecht.

Vleermuisprotocol van 2021., Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.

www.bij12.nl

www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1: Natuurtoets: De Nieuwe Kern – Quicksan in het kader van de Wet natuurbescherming (Tauw, 2021)

-Separaat Bijgevoegd-

Bijlage 2: Nader onderzoek marterachtigen – Borchlandweg 6 te Duivendrecht (Habitus, 2022)

-Separaat Bijgevoegd-